

Št. 35401-157/2010-MOP/395

Ljubljana, 4. 5. 2020

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Letni program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini za leto 2020 in poročilo o izvajanju programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini za leto 2019 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi 5. člena Odloka o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini (Uradni list RS, št. 119/07) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela sklep:

1. Vlada Republike Slovenije sprejme Letni program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini za leto 2020.
2. Vlada Republike Slovenije se je seznanila s poročilom o izvedbi programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini za leto 2019.

Dr. Božo Predalič
GENERALNI SEKRETAR

Priloge:

- obrazložitev,
- letni program ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini za leto 2020,
 - poročilo o izvajanju programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini za leto 2019.

Prejemniki sklepa:

- Ministrstvo za okolje in prostor,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za finance,
- Služba Vlade RS za zakonodajo,
- Agencija RS za okolje.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Andrej Vizjak, minister,
- mag. Tanja Bolte, generalna direktorica Direktorata za okolje,
- mag. Jana Miklavčič, Direktorat za okolje, vodja Sektorja za odpadke,

– mag. Bernarda Podlipnik, Sektor za odpadke.				
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:				
/				
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:				
/				
5. Kratek povzetek gradiva:				
<p>Sanacijski ukrepi za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini potekajo že deseto leto na podlagi Odloka o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini (Uradni list RS, št. 119/07) (v nadaljevanju: odlok). Na podlagi 5. člena odloka Vlada Republike Slovenije sprejme letne programe ukrepov za posamezno koledarsko leto. Letni program ukrepov je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Občino Mežica in Občino Črna na Koroškem ter Agencijo Republike Slovenije za okolje in Nacionalnim inštitutom za javno zdravje, OE Ravne na Koroškem v delu o spremljanju in informativno-motivacijskih aktivnostih.</p> <p>Program ukrepov je pripravljen za leto 2020.</p> <p>Za izvajanje letnega programa za leto 2020 je zagotovljenih 795.500 EUR.</p> <p>Ministrstvo za okolje in prostor skupaj z letnim programom ukrepov Vladi RS predloži v potrditev tudi poročilo o izvajanju programa ukrepov za preteklo leto.</p>				
6. Presoja posledic za:				
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih			DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije			NE
c)	administrativne posledice			NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij			NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki			DA
e)	socialno področje			NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 			NE
.				
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				

Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
Ministrstvo za okolje in prostor	2511-06-0048 Sanacija Zg. Mežiške doline	153246 Sanacija starih bremen	750.000 EUR	750.000 EUR
Ministrstvo za zdravje	2711-17-0009 Izvajanje nalog na področju javnega zdravja	7084 Izvajanje javne službe na NIJZ	45.500 EUR	45.500 EUR
SKUPAJ			795.500 EUR	795.500 EUR
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				

OBRAZLOŽITEV:**I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu**

V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

- prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,
- odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,
- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

-

Kratka obrazložitev**8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:**

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

DA/NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA/NE
---	-------

Predlog sklepa ni takšne narave, da bi bila potrebna predhodna objava.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA/NE
---	-------

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/NE
---	-------

Mag. ANDREJ VIZJAK
MINISTER

OBRAZLOŽITEV

Zgornja Mežiška dolina je znana po večstoletni tradiciji pridobivanja in predelave svinčeve rude. Predvsem predelava rude, ki je vseskozi potekala v bližini rudnikov, je imela za posledico onesnaženje okolja. Z rastjo kapacitet obratov za predelavo so rasle tudi emisije v okolje, predvsem emisije žveplovega dioksida in s toksičnimi elementi obremenjenih prašnih delcev. Lokacija obrata v ozki dolini z manjšo izmenjavo zračnih plasti je pomenila, da je večina tega onesnaženja ostala v bližini izpustov in mu je bilo izpostavljeno lokalno prebivalstvo. Z izboljšavami čistilne tehnologije so se emisije iz obratov v okolje precej znižale, stanje zraka pa precej izboljšalo. Težava onesnaženja z žveplovim dioksidom je bila tako v veliki meri odpravljena, enako pa ne moremo trditi za onesnaženje s toksičnimi elementi, predvsem s svincem. Onesnaženi prah se je usedal na površine v okolici izpustov in se tam kopičil, zato so tla v Zgornji Mežiški dolini močno obremenjena s svincem. Temu onesnaženemu prahu so ljudje izpostavljeni prek dihal in prebavil. Prah se tvori pri mehanski manipulaciji z onesnaženim materialom, torej ob prekopavanju tal, tekanju in vožnji po onesnaženih makadamskih površinah, brušenju onesnaženih površin in številnih drugih običajnih opravilih. Če temu dodamo še aktualne emisije iz industrije, je izpostavljenost ljudi svincu hitro prevelika.

Svinec je kovina z znanimi toksičnimi učinki, ki je v okolju zelo obstojna. V telesu nima pozitivne vloge, varnega praga ni in vsak vnos v telo je škodljiv. Še posebno občutljiva za njegove vplive je populacija mlajših otrok. Otroci v Zgornji Mežiški dolini so svincu iz okolja izpostavljeni, največ svincu iz tal, ki v njihovo telo vstopa prek drobnega prahu ali prek lokalno pridelane hrane. Povprečne vrednosti svinca v krvi otrok iz Zgornje Mežiške doline so nedopustno visoke. Leta 2007 so se v Mežiški dolini začeli izvajati ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti prebivalcev svincu: preplastitve makadamskih površin, ureditve otroških igrišč, mokro čiščenje utrjenih površin, čiščenje fasad in ostrešij ter varovalna prehrana. Skupni učinek izvedenih ukrepov spremljamo z rednimi meritvami vrednosti svinca v krvi otrok, ki bi se ob izvajanju ukrepov morale nižati. V programu je določen cilj, da bodo imeli otroci iz Zgornje Mežiške doline do leta 2022 vrednost svinca v krvi pod 100 µg/l (95 % vseh otrok iz ZMD). Pred začetkom izvajanja programa je imela višje vrednosti približno polovica otrok, po treh letih izvajanja okoli 20 % otrok, nato pa se je trend padanja ustavil pri približno 10 % otrok. Leta 2019 je imelo visoke vrednosti zgolj 4,6 % otrok, kar že ustreza zastavljenemu cilju. Nismo pa prepričani, da znižanje kaže samo uspešnost izvedenih ukrepov, ampak je verjetno tudi posledica deževnega obdobja pred vzorčenjem krvi. V deževnem času je prahu v okolju manj, otroci pa se manj časa zadržujejo zunaj. To znova potrjuje, da je zelo pomemben vir izpostavljenosti svincu onesnaženi prah in so ukrepi za omejevanje njegovega nastajanja in širjenja prava pot. Za nadaljnji napredek bo treba program okrepiti, okrepiti nadzor pri izbiri in izvedbi ukrepov, da bodo ti izbrani in izvedeni na način, ki ustreza osnovnemu namenu.

Vključiti bi morali izvajanje ukrepov na zasebnih zemljiščih, omejiti širjenje industrije, prepovedati uporabo močno onesnaženega materiala za gradbene namene in omejiti nenadzorovano manipulacijo z onesnaženimi tlemi.

V letu 2019 je Ministrstvo za okolje in prostor izvedlo posebno akcijo o možnosti prepovedi uporabe gradbenih materialov iz proizvodnje podjetja Gradbeni materiali, d. d.

Žal se je spet izkazalo, da s posebnimi nadzornimi postopki ni mogoče enoznačno ugotoviti nevarnosti uporabe gradbenih materialov, pridobljenih iz halde.

S problematiko so se ukvarjale vse pristojne inšpekcijske službe (okoljska, tržna, zdravstvena in inšpekcija, pristojna za kemikalije), a niso ugotovile bistvenih kršitev pri proizvajalcu gradbenega proizvoda pod oznako: številka certifikata 1404 - CPR – 2335 jalovina Rudnika Mežica.

To problematiko bo treba ponovno obravnavati na medresorski ravni in na podlagi ugotovljenih dejstev sprejeti ustrezne ukrepe.

Možnost izvajanja ukrepov na zasebnih zemljiščih se zdi vedno manj uresničljiva, zato je MOP naložil občinama Črna na Koroškem in Mežica, da na svojih občinskih svetih sprejmeta merila, s katerimi se bodo določile prednostne naloge za izvedbo ukrepov (preplastitve) tudi na zasebnih zemljiščih. Na podlagi 5. člena odloka Vlada Republike Slovenije sprejme letne programe ukrepov za posamezno koledarsko leto.

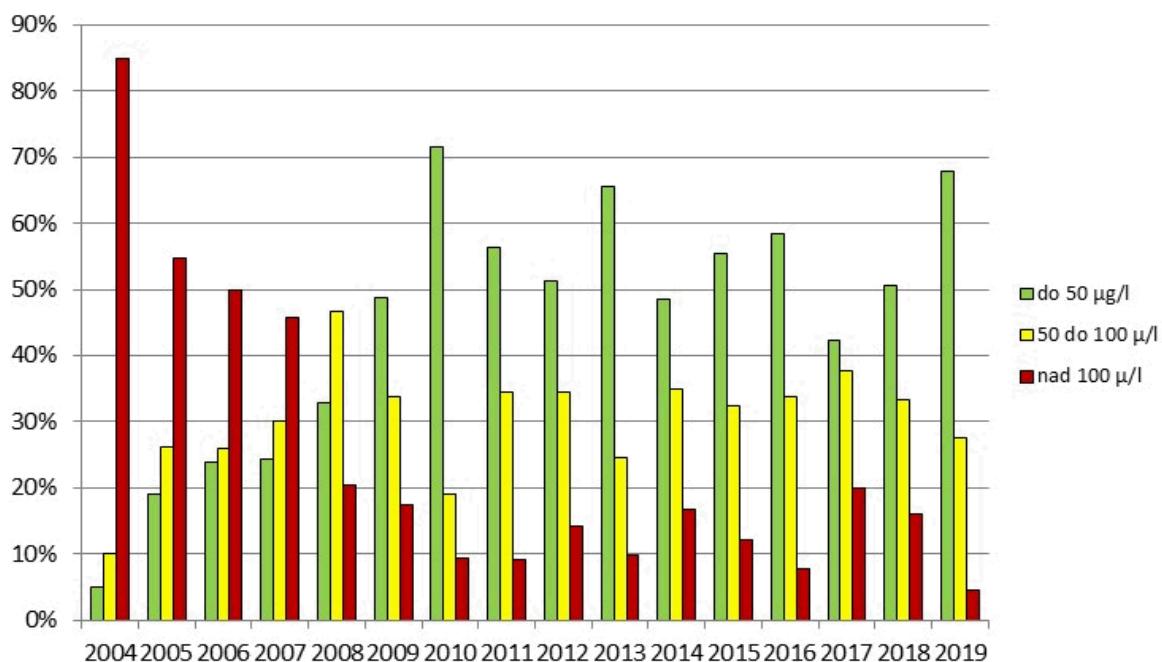
Letna programa ukrepov je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z občinama Mežica in Črna na Koroškem ter Nacionalnim inštitutom za javno zdravje OE Ravne na Koroškem (v nadaljevanju: NIJZ) in Agencijo Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju: ARSO). Sredstva za izvedbo letnega programa ukrepov za leto 2020 so za okoljske ukrepe zagotovljena na proračunski postavki MOP 153246 in NRP2511-06-0048 Sanacija Zg. Mežiške doline ter proračunski postavki Ministrstva za zdravje 7084 Izvajanje javne službe na NIJZ.

2. IZHODIŠČA ZA PROGRAM UKREPOV 2020

Odlok o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini (Uradni list RS, št. 119/07) predvideva znižanje vrednosti svinca, kadmija in cinka v tleh na saniranih območjih ter znižanje vrednosti svinca v krvi otrok pod vrednost 100 µg/l v vsaj 95 % primerov. Slednje je pri tem rezultat uspešnosti prvega. Vrednost svinca v krvi otrok je kazalnik izpostavljenosti svincu iz različnih virov iz okolja, v katerem otroci živijo, zato uspešnemu zmanjšanju izpostavljenosti logično sledi tudi padec vrednosti svinca v krvi. Z nižanjem obremenjenosti otrok s svincem pa se manjša tudi tveganje za njihovo zdravje. Želimo si doseči čim nižje vrednosti, saj je 100 µg/l še vedno previsoka vrednost, ki pa je realna, a je glede na zastavljeni program in v Zgornji Mežiški dolini še vedno težko dosegljiva.

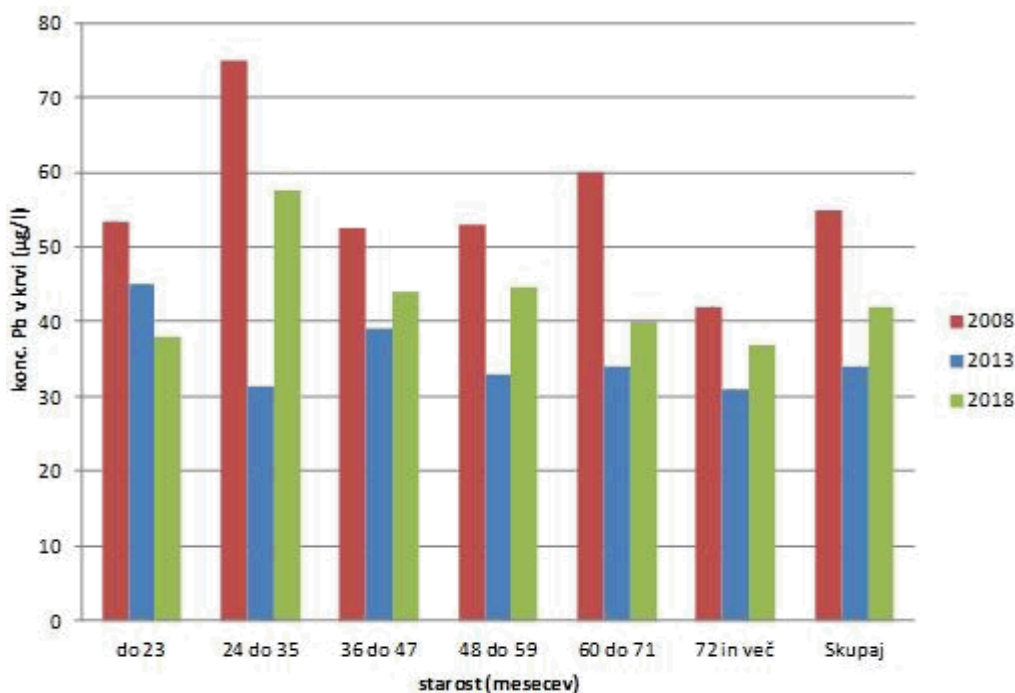
V okviru programa vsako leto spremljamo vsebnost svinca v krvi triletnih otrok (starosti 24–48 mesecev) iz Zgornje Mežiške doline, ker je to najboljčutljivejša skupina v populaciji otrok. Vsakih pet let pa izvedemo prevalenčno študijo. V to so vključeni otroci v starosti od 1 do 6 let (12–72 mesecev) in devetletniki (108–120 mesecev) iz Zgornje Mežiške doline ter otroci, stari 3 leta (24–48 mesecev), iz Spodnje Mežiške doline. Prevalenčna študija je bila drugič ponovljena v letu 2018, ko so bili vzorci krvi odvzeti 526 otrokom iz celotne Mežiške doline. Leta 2019 je bilo v odvzem vzorcev vključenih 87 triletnikov iz Zgornje Mežiške doline.

Prikaz primerjave rezultatov za vrednost svinca v krvi triletnikov iz Zgornje Mežiške pokaže, da je ta najprej padala, nato pa se je ustalila. Primerjava obdobj 2006–2007, 2008–2009 in 2010–2011 pokaže, da je imelo na začetku visoke vrednosti (≥ 100 µg/l) svinca v krvi nad 50 % otrok, kar se je najprej znižalo na 20 % nato pa ustalilo na okoli 10 %. V zadnjih letih so vrednosti precej nihale. Leta 2016 so bile visoke vrednosti (100 µg/l in več) izmerjene pri 7,9 % triletnikov, leta 2017 pri 20 %, leta 2018 pri 16,1 % in leta 2019 pri 4,6 %. Te vrednosti ne kažejo jasnega trenda, v določeni meri pa jih lahko povezujemo tudi z vremenom, ker je bil delež otrok z visokimi vrednostmi svinca v krvi najnižji v letih 2016 in 2019, ko je bilo obdobje pred odvzemom vzorcev deževno in je bilo v okolju manj onesnaženega prahu.

Slika: Primerjava deležev tri leta starih otrok iz Zgornje Mežiške doline glede na izmerjene vsebnosti svineca v krvi otrok

Prevalenčna študija leta 2018 je potrdila, da je skupina triletnikov najbolj obremenjena skupina otrok, saj so bile v tej skupini ugotovljene najvišje vrednosti svineca. V celotni testirani populaciji otrok iz Zgornje Mežiške doline (316) otrok je 28 (8,9 %) otrok. Študija je tudi pokazala, da so otroci iz Zgornje Mežiške doline s svincem bolj obremenjeni od otrok iz Spodnje Mežiške doline, saj je bila mediana vrednosti svineca za več kot dvakratnik višja. Najbolj skrb vzbujajoča ugotovitev študije pa je bila, da se vrednosti svineca v krvi otrok od leta 2013 niso nižale.

Slika: Primerjava mediane vrednosti svineca v krvi otrok iz Zgornje Mežiške doline po starostnih skupinah med leti 2008, 2013 in 2018

Onesnažena tla in prah sta parametra, na katera opozarjamo že od začetka programa in sta očitno najpomembnejša vira izpostavljenosti otrok iz Zgornje Mežiške doline svincu. Kljub temu zavedanju in usmeritvam programa v preprečevanje izpostavljenosti onesnaženemu prahu uveljavljanje zamisli v praksi ni dovolj učinkovito. Odpraviti je treba uporabo onesnaženega gradbenega materiala, omejiti manipulacijo z onesnaženimi tlemi ter sedimenti reke Meže, ustaviti širjenje industrije svınca v Zgornji Mežiški dolini. Prav tako pomembno je vzdrževanje stanja že saniranih območij, sicer se bo stanje okolja znova poslabšalo. Vedno pogostejše so pobude, da bi morali tudi vsi otroci iz Zgornje Mežiške doline imeti vrednosti svınca v krvi pod 50 µg/l, kot je uveljavljeni standard.

				2020
UKREPI po točkah iz priloge 2 odloka		Občina Mežica	Občina Črna	SKUPAJ
2.1	Zamenjava onesnažene zemlje in zasejanje trave na javnih površinah, ki so namenjene zadrževanju otrok		20.000 EUR	20.000 EUR
Č	<ul style="list-style-type: none"> Ureditev območja okoli osnovne šole in vrtca Žerjav (zatravitev oziroma ureditev območja okrog šole in vrtca) 			
Č	<ul style="list-style-type: none"> Ureditev otroškega igrišča – »Bognarjeva rida« 			
2.2	Preplastitev javnih površin, po katerih se gibljejo in zadržujejo otroci	190.000 EUR	368.000 EUR	558.000 EUR
M	<ul style="list-style-type: none"> Celovita ureditev in preplastitev makadamskih površin s čezmerno vsebnostjo težkih kovin v Športnem parku Mežica (nadaljevanje aktivnosti iz leta 2019) 	140.000 EUR		
M	<ul style="list-style-type: none"> Protiprašna ureditev – preplastitev makadamske ceste mimo kmetije Kočan 	25.000 EUR		
M	<ul style="list-style-type: none"> Protiprašna ureditev – preplastitev makadamske ceste mimo strnjenege zaselka Podkraj, hišne številke 24 - 26 (cesta proti ribniku) 	25.000 EUR		
Č	Asfaltiranje makadamskih površin na kmetijah in zaselkih v okolici Črne <ul style="list-style-type: none"> ... 		58.000 EUR	
	Asfaltiranje površin – center Črne z ožjo okolico <ul style="list-style-type: none"> ... 		260.000 EUR	
	Asfaltiranje površin – Žerjav <ul style="list-style-type: none"> ... 		50.000 EUR	
2.3	Mokro čiščenje javnih površin	27.000 EUR	18.000 EUR	45.000 EUR
M	<ul style="list-style-type: none"> Predvideno je mokro čiščenje utrjenih površin z namenskim strojem. Čiščenje se bo redno izvajalo na utrjenih površinah v kraju Mežica in okoliških zaselkih, na lokalnih cestah, 	27.000 EUR		

	pločnikih, križiščih ter parkiriščih.			
Č	<ul style="list-style-type: none"> Čiščenje utrjenih javnih površin na območju krajev Črna z okolico in Žerjav z namenskim čistilnim strojem 		18.000 EUR	
2.4	Ureditev golih javnih površin z rastlinskimi prevlekami		20.000 EUR	20.000 EUR
Č	<ul style="list-style-type: none"> Ureditev parka v Žerjavu 		20.000 EUR	
2.5	Določitev lokacij za varno vrtnarjenje		2.000 EUR	2.000 EUR
Č	<ul style="list-style-type: none"> Vzdrževanje varnega vrta v Žerjavu 		2.000 EUR	
2.6	Dodeljevanje subvencij za zagotovitev varovalne prehrane javnim vzgojno-izobraževalnim zavodom in drugim javnim zavodom za vzgojo, izobraževanje in zdravstveno varstvo otrok	8.000 EUR	14.000 EUR	22.000 EUR
M	<ul style="list-style-type: none"> V Mežici se ukrep izvaja v vrtcu in je vanj vključenih približno 100 otrok. V okviru ukrepa so v jedilnik otrok vključena živila z visoko vsebnostjo železa, kalcija in vitamina C, ki negativno vplivajo na vezavo svinca. 	8.000 EUR		
Č	<ul style="list-style-type: none"> V Črni na Koroškem se ukrep izvaja v vrtcu in 1. razredu osnovne šole ter vključuje več kot 100 otrok. V okviru ukrepa so v jedilnik otrok vključena živila z visoko vsebnostjo železa, kalcija in vitamina C, ki negativno vplivajo na vezavo svinca. 		14.000 EUR	
2.7	Čiščenje fasad in ostrešij stavb, namenjenih prebivanju		8.000 EUR	8.000 EUR
Č	<ul style="list-style-type: none"> Čiščenje ostrešja oz. notranjosti delavskega doma v Žerjavu 			
2.8	Vzpostavitev in izvajanje obveščanja in ozaveščanja prebivalcev o možnih virih strupenih kovin in načinih zmanjšanja njihovega vnosa v telo ter o varni in varovalni prehrani			25.000,00
NIJZ	<p>V okviru ukrepa so predvidene naslednje aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Priprava podlag za izbor živil v sklopu ukrepa dopolnilne varovalne prehrane. Koordinacija procesa izpeljave ukrepa 			

	<p>med dobavitelji in uporabniki hrane. Izvedba izobraževanja tehničnega osebja v vrtcih in šolah.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvedba učnih ur za otroke v vrtcih Mežica, Črna in Žerjav. • Objava prispevkov o izvajanju programa in priporočil za zmanjšanje izpostavljenosti v lokalnih glasilih. • Vzdrževanje spletne strani z informacijami v zvezi s programom. • Priprava in predstavitev strokovnih prispevkov v zvezi s programom na strokovnih srečanjih. • Informiranje drugih zainteresiranih deležnikov, zagotavljanje informacij za medije ... 			
2.9	Ocena onesnaženja v širšem bivalnem okolju	Aktivnosti v 2020 niso predvidene		
2.10	Monitoring prašnih delcev v zraku			20.000,00
ARSO	Nadaljevanje izvajanja monitoringa prašnih delcev v zraku na lokaciji v Žerjavu			
2.11	Monitoring tal in vode			15.000,00
ARSO	Izvajanje monitoringa na površinah, kjer so bili izvedeni in kjer so predvideni ukrepi za izboljšanje kakovosti okolja, ter na lokacijah, kjer so otroci s povišano vsebnostjo svinca v krvi			
2.12.	Koordinacija priprave letnih programov ukrepov in poročil o izvajanju programa ter strokovni nadzor nad izvajanjem ukrepov iz tega odloka na operativni ravni			15.000,00
NIJZ	<p>Koordinacija priprave predlogov za letni program ukrepov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priprava predlogov nalog, ki jih izvaja NIJZ, in skupaj z ARSO priprava programa monitoringov okolja (zrak, tla). • Združitev končnih programov ukrepov, ki jih pripravita občini, s programi monitoringa in informacijsko-motivacijskih aktivnosti v predlog obdobjnega programa 			

	<p>ukrepov, ki je poslan na MOP.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pregled stanja lokacij, kjer so lokalne skupnosti predlagale izvedbo ukrepov. • Redno spremljanje stanja na terenu, pregled napredka zastavljenih aktivnosti. Pregledi lokacij, kjer so bile ugotovljene povišane vsebnosti svinca v krvi otrok. • Evalvacija poteka programa s poročilom in oceno napredka. • Priprava letnih poročil o izvajanju programa z opisom izvedenih aktivnosti. • Pregled rezultatov monitoringa krvi otrok, monitoringa tal in zraka ter pregled izvedenih zastavljenih aktivnosti. 			
--	--	--	--	--

PRILOGA 2: RAZLAGA DEL, KI SO VKLJUČENA V POSAMEZNE AKTIVNOSTI

UKREPI po točkah iz priloge 2 odloka	RAZLAGA UKREPA
<p>2.1 Zamenjava onesnažene zemlje in zasejanje trave na javnih površinah, ki so namenjene zadrževanju otrok</p>	<p>– V sklopu ukrepa se predvsem zamenjajo vrhnje plasti onesnažene zemlje s čisto zemljo ali drugo talno podlago, ki preprečuje dviganje prahu oziroma stik otrok z onesnaženimi tlemi. V ukrep so lahko uvrščene tudi druge aktivnosti, ki zmanjšujejo izpostavljenost otrok težkim kovinam na otroških igriščih oziroma vnosa le-teh v telo, kot so: ureditev higienskih koticov s pitno vodo na igriščih, ureditev poti na otroških igriščih, ureditev igral in okolice, vzdrževanje neonesnaženega materiala v peskovnikih, drugi ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti ali vnosa težkih kovin s sklopu otroških igrišč, če je podana ustrezna strokovna razlaga doseženega učinka.</p>
<p>2.2 Preplastitev javnih površin, po katerih se gibljejo in zadržujejo otroci</p>	<p>– V sklopu ukrepa se izvajajo preplastitve makadamskih in drugih neustrezno utrjenih površin, iz katerih se dviguje onesnaženi prah. Ukrep se izvaja na igriščih, dvoriščih, cestah, parkiriščih oziroma vseh drugih površinah, v okolici katerih bivajo in se gibljejo otroci in obstaja možnost raznosa onesnaženega prahu v prostore in na z njimi povezane površine.</p>
<p>2.3 Mokro čiščenje javnih površin</p>	<p>– V sklopu ukrepa je predvidena organizacija mokrega čiščenja utrjenih površin, na katerih se nabira onesnaženi prah. Ukrep vključuje nabavo ustreznega stroja z dodatno opremo, zagotovitev usposobljenih delavcev in materiala za izvajanje mokrega čiščenja. Znotraj ukrepa se lahko izvajajo tudi druge aktivnosti, povezane s preprečevanjem prašenja onesnaženega materiala z utrjenih površin, če je pripravljena ustrezna strokovna razlaga učinka ukrepa z vidika preprečevanja izpostavljenosti in vnosa težkih kovin.</p>
<p>2.4 Ureditev golih javnih površin z rastlinskimi prevlekami</p>	<p>– V sklopu ukrepa se izvaja ureditev golih oziroma slabo poraščenih površin s čisto zemljo in zatratitvijo ter hortikulturno ureditvijo. Ukrep se izvaja na naseljenih območjih, kjer so gole površine. Ukrep se izvaja tudi v kombinaciji z drugimi ukrepi z namenom doseganja celovitega učinka in preprečevanja nastajanja oziroma širjenja golih površin.</p>
<p>2.5 Ureditev lokacij za varno vrtnarjenje</p>	<p>– V sklopu ukrepa je predvidena ureditev namenskih površin s čisto zemljo za vrtnarjenje. Aktivnost vključuje ureditev gred oziroma vrtičkov s čisto zemljo, ureditev okolice vrtov, ureditev prostora za shranjevanje opreme, zagotovitev dostopa do čiste vode.</p>
<p>2.6 Dodeljevanje subvencij za zagotovitev</p>	<p>– V sklopu ukrepa se izvaja nabava in priprava dodatnih živil oziroma jedi z večjo vsebnostjo snovi, ki krepijo zdravje in v rednih obrokih ovirajo vezavo svinca v telesu. Prednostno se v okviru ukrepa nabavljajo bolj</p>

varovalne prehrane javnim vzgojno-izobraževalnim zavodom in drugim javnim zavodom za vzgojo, izobraževanje in zdravstveno varstvo otrok	kakovostna ekološko pridelana živila, priprava živil pa je usmerjena v ohranitev njihovih pozitivnih hranilnih lastnosti.
2.7 Čiščenje fasad in ostrešij stavb, namenjenih za bivanje	– V sklopu ukrepa se izvaja celovito čiščenje podstrešij oziroma ostrešij javnih objektov, na katerih se je nabral onesnaženi prah. Ukrep vključuje ureditev dotrajanih fasad javnih objektov, s katerih se lušči obremenjeni material, ureditev ostrešij z zamenjavo onesnaženih materialov in preprečevanje ponovnega vnosa onesnaženega prahu na podstrešja stavb.
2.8 Vzpostavitev in izvajanje obveščanja in ozaveščanja prebivalcev o možnih virih strupenih kovin in načinih zmanjšanja njihovega vnosa v telo ter o varni in varovalni prehrani	– V sklopu ukrepa se izvaja informiranje javnosti in občutljivih skupin o poteku in rezultatih programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja, informiranje in motiviranje občanov o lastni aktivnosti za zmanjšanje izpostavljenosti težkim kovin, zmanjšanje njihovega vnosa v telo in njihove vezave v telesu. Spremlja se program dopolnilne varovalne prehrane v vrtcih in šolah in nudi ustrezna strokovna podpora. Zagotovljeno je redno strokovno svetovanje, delovanje informativnih točk in vzdrževanje spletne strani sanacijskega programa.
2.9 Ocena onesnaženja v širšem bivalnem okolju	– V okviru ukrepa je predvidena ocena onesnaženja okolja in posledična izpostavljenost prebivalstva težkim kovinam na območjih, nekoliko oddaljenih iz centrov (Mežica, Žerjav, Črna), kjer so podatki o obremenjenosti okolja še pomanjkljivi.
2.10 Monitoring prašnih delcev v zraku	– V okviru ukrepa se izvaja monitoring prašnih delcev in težkih kovin v njih na lokacijah v Zgornji Mežiški dolini. Ukrep vključuje redne meritve na določenih lokacijah in ciljane meritve za pridobitev dodatnih informacij. Izvaja se vzorčenje, laboratorijske analize ter priprava poročil.
2.11 Monitoring tal in vode	– V okviru ukrepa se izvaja monitoring vzorcev tal na lokacijah, kjer so bili izvedeni ali pa je predvidena izvedba ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja. Ukrep vključuje izvedbo vzorčenja na izbranih lokacijah, izdelavo potrebnih laboratorijskih analiz, pripravo poročil, mnenj in predlogov.
2.12 Kordinacija priprave letnih programov ukrepov in poročil o izvajanju programa ter strokovni nadzor nad izvajanjem ukrepov iz tega odloka na operativni ravni	– V okviru ukrepa se izvaja priprava letnih programov, nadzor nad izvajanjem zastavljenih programov, evalvacija, informacijska podpora, analize in priprava poročil.

